

Sukces AfD i BSW w Turyngii i Saksonii

Kamil Frymark

1 września w wyborach w Turyngii zwyciężyła prorosyjska i antyimigracyjna AfD. To pierwsze zwycięstwo tej partii w wyborach do landtagu. Uzyskała ona 32,8% poparcia (+9,4 p.p. wobec wyniku z 2019 r.) i 32 mandaty w 88-osobowym parlamencie. Druga była CDU, osiągając 23,6% głosów (+1,9 p.p.; 23 miejsca). Startujący po raz pierwszy w wyborach landowych Związek Sahry Wagenknecht (BSW) zajął trzecie miejsce (15,8%; 15 deputowanych), a rządząca dotychczas Die Linke – czwarte (13,1%; -17,9 p.p.; 12 mandatów). Do parlamentu weszła jeszcze SPD z poparciem 6,1% (-2,1 p.p.; 6 deputowanych).

W graniczącej z Polską Saksonii wygrała rządząca tam od 1990 r. CDU z 31,9-procentowym poparciem (-0,2 p.p.), co przełożyło się na 41 mandatów w 120-osobowym parlamencie. AfD zdobyła 30,6% głosów (+3,1 p.p.; 40 deputowanych). Trzecią lokatę zajęła BSW z wynikiem 11,8% (15 mandatów). Współrządzące do tej pory ugrupowania SPD i Zielonych otrzymały odpowiednio 7,3% (-0,4 p.p.; 10 miejsc) oraz 5,1% (-3,5 p.p.; 7 miejsc). Do landtagu weszła jeszcze Die Linke (4,5%; -5,9 p.p.; 6 mandatów) i Wolni Wyborcy (2,2%; 1 mandat). Wyniki nie zmieniają układu sił w Bundesracie.

Kampania wyborcza koncentrowała się przede wszystkim wokół ograniczenia migracji oraz zaprzestania pomocy Ukrainie (AfD i BSW popierają oba te postulaty). Spodziewane słabe rezultaty partii koalicji rządzącej RFN wzmacniają dodatkowo spory w rządzie kanclerza Olafa Scholza i osłabiają jego pozycję.

Tworzenie koalicji w obu landach będzie długotrwałe. Konstytucja Turyngii nie określa daty, do której musi zostać wybrany nowy premier. Zarówno AfD, jak i CDU zapowiedziały rozpoczęcie rozmów koalicyjnych, ale z uwagi na niechęć innych partii do współpracy z AfD to prawdopodobnie chadecja utworzy tam nowy rząd. Możliwa jest mniejszościowa koalicja CDU z BSW i SPD, tolerowana przez Die Linke. W Saksonii nowy gabinet musi powstać do końca stycznia 2025 r. Najbardziej prawdopodobny scenariusz zakłada koalicję CDU z BSW i SPD.

Komentarz

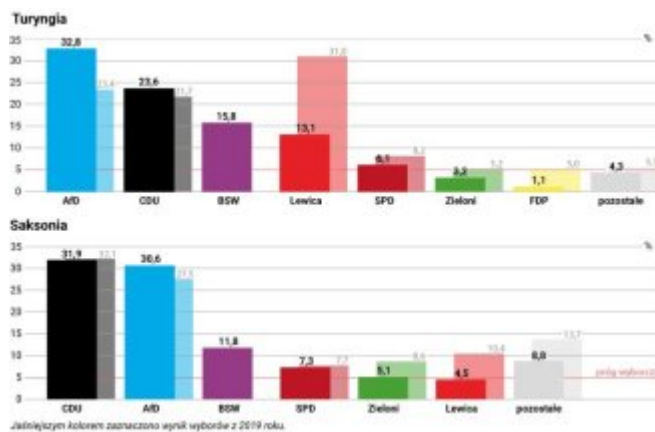
- **Największym wygranym wyborów jest prorosyjski i antyimigracyjny BSW**, który mimo braku rozwiniętych struktur partyjnych zyskał kluczową pozycję w obu landach (zob. [Niemcy: inauguracja prorosyjskiej partii Wagenknecht](#)). Ugrupowanie, powstałe zaledwie w styczniu tego roku, będzie bowiem niezbędne do stworzenia koalicji. Sukces BSW to przede wszystkim zasługa popularnej (zwłaszcza na wschodzie) i charyzmatycznej Wagenknecht, byłej liderki Die Linke. Partia odebrała głosy przede wszystkim właśnie

Lewicy (ok. 160 tys. w obu landach). Skupiła się na tematach o znaczeniu ogólnoniemieckim, takich jak zakończenie pomocy dla Ukrainy i ograniczenie migracji. Jej szefowa w kampanii uzależniała udział BSW w przyszłych rządach od zmniejszenia wsparcia dla Kijowa. Choć landy nie prowadzą odrębnej polityki zagranicznej, to propozycje „pokojowych inicjatyw dyplomatycznych” będą przysparzać popularności ugrupowaniu w perspektywie przyszłorocznych wyborów do Bundestagu. Wagenknecht żąda – oprócz zaprzestania pomocy Ukrainie – skupienia się na zakończeniu wojny Rosji z Ukrainą metodami dyplomatycznymi. Mimo wykluczenia koalicji z AfD liderki BSW – na czele struktur w obu landach stoją kobiety, były polityczki Die Linke o umiarkowanych poglądach (Sabine Zimmermann w Saksonii i Katja Wolf w Turyngii) – nie odżegnują się od poparcia dla niektórych postulatów skrajnej prawicy, np. dotyczących obniżania świadczeń dla uchodźców.

- **Sukces AfD opiera się głównie na przekonaniu wyborców do programu, a nie na proteście wobec postulatów innych partii.** W zakresie polityki bezpieczeństwa, ograniczenia migracji, spraw społecznych oraz reprezentowania interesów Niemców ze wschodu na poziomie federalnym wyborcy postrzegają ją jako najbardziej kompetentną. Skorzystała także na rekordowej frekwencji (w Saksonii – 74,4%, +7,8 p.p; w Turyngii – 73,6%, +8,7 p.p.), mobilizując dotychczas niegłosujących. Mimo obserwacji przez kontrwywiad oraz ostracyzmu ze strony innych ugrupowań i mediów potwierdziła swój status partii masowej we wschodnich krajach związkowych, popularnej wśród wszystkich grup głosujących. Skuteczna kampania internetowa przyciągnęła najmłodszych, czyniąc AfD najchętniej wybieraną w grupie wiekowej 18–24 lat w obu landach.
- **W Turyngii AfD zyskała wystarczającą siłę, by blokować niektóre decyzje wymagające większości dwóch trzecich głosów,** takie jak mianowanie nowych sędziów Trybunału Konstytucyjnego, zmiany w konstytucji landowej czy wybór składu komisji ds. służb specjalnych. Wzmocni to pozycję ugrupowania i stworzy możliwość budowania doraźnych koalicji, na przykład z BSW, w konkretnych sprawach. Taki stan rzeczy może przyspieszyć próby zmian konstytucyjnych w innych krajach związkowych oraz na poziomie federalnym, mających na celu zabezpieczenie Trybunałów Konstytucyjnych przed wpływami AfD (zob. [Próba generalna: strategie powstrzymywania AfD](#)).
- **Głosowanie w landach wschodnich stanowiło wotum nieufności dla rządu Scholza.** W Turyngii i Saksonii SPD uzyskała najniższe poparcie od czasu zjednoczenia Niemiec. Porażka rządzących RFN ugrupowań pogłębi istniejące napięcia w koalicji. Jeśli SPD przegra wybory w Brandenburgii 22 września (sondaże dają jej 19% głosów, prowadzi AfD z 24-procentowym poparciem), debata o kandydaturze Scholza na kanclerza w przyszłorocznych wyborach do Bundestagu tylko się nasili. W takiej sytuacji nie można wykluczyć nowej dyskusji o przyspieszonych wyborach federalnych, zwłaszcza jeśli liderzy SPD, Zielonych i FDP uznają, że rozwiązanie to jest korzystniejsze niż dalsze trwanie niepopularnej koalicji.

ANEKS

Wykres 1. Wstępne wyniki wyborów do landtagów Turyngii i Saksonii

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych landowej komisji wyborczej.

Wykres 2. Podział mandatów w landtagach Turyngii i Saksonii

